

Preek over Ezechiël 17:22-24 (en Psalm 104 en Marcus 4:26-32)

Gehouden op de 3^e zondag na Trinitatis, 17 juni 2018, in de Maranathakerk te Den Haag

Gemeente van Christus,

Onlangs was ik samen met onze oudste dochter op ons dakterras. Ik moest onkruid wieden en dacht, dat Berit aan het spelen was. Tot ik haar ineens mijmerend hoorde praten: “tijger, prinses, hondje, piraat...”. Wat was zij aan het doen? Ze lag op haar rug, keek omhoog naar de lucht en zag van alles langskomen in de wolken.

Een paar dagen later vond ik in het reformhuis zelfs een flyer voor een cursus wolken kijken, bedoeld om je eigen fantasie door te laten ontwikkelen: Liggend op je rug in het gras omhoog kijken, en niet alleen maar wit en blauw zien, maar figuren in de wolken. Bewust meer willen zien dan dat er op het eerste gezicht te zien is. En ook: je fantasie de voorrang geven vóór je verstand, dat het dan over condensatie, temperatuurverschillen, windrichtingen en waterdamp wil hebben.

Dit verstand en allerlei wetenschappelijke wetenswaardigheden, voor de schrijvers van de Bijbel waren dat nog geen drempels. Zo anders dan voor ons, had nog bijna alles wat zij in de natuur konden zien en horen een geheim, verborgen oorsprong. Achter zo veel konden zij niet alleen fantastische figuren, niet alleen tijgers, prinsessen of piraten zien, maar zelfs het werk van God. Of het komen van het Godsrijk.

Dat laten de teksten zien die we net uit de bijbel gelezen hebben. En in de gezongen tekst van onze eerste motet konden wij het horen. Aardbevingen en vulkaanuitbarstingen, ze werden veroorzaakt door de blik of de aanraking door God. Het groeien van bomen, het automatische rijpen van het graan, het zijn tekenen voor het koninkrijk van God.

Vandaag dus geen cursus wolken kijken, maar een cursus ‘God vinden’ of ‘Gods koninkrijk kijken’.

Een cursus God kijken of horen veronderstelt dat het niet zo makkelijk is om zijn sporen of om tekenen voor zijn koninkrijk te kunnen zien. En dat zullen jullie vast beamen. Het goddelijke koninkrijk, wat is dat eigenlijk, waar is dat eigenlijk? Is het nu al onder ons, komt het ons tegemoet, vanuit de toekomst – of hebben wij het eerder over het hiernamaals, voor na onze dood? Regeert God uitsluitend ergens boven, ver weg in de hemel of kunnen wij zelf hier beneden ook aan deze nieuwe aarde meewerken?

De bijbel geeft daar geen rechtstreekse antwoorden op, zij spreekt over het goddelijke koninkrijk en over het handelen van God hier op aarde meestal in beeldtaal. En vandaag komen er zulke beelden tot ons.

Gods handelen laat de aarde beven en de bergen vuur spuwen, zingt de psalmist, en volgens de rest van de door de motet bezongen psalm 104 laat hij ook de leeuwenbaby’s en de klipdasjes tussen de rotsen spelen en de vissen in de zee zwemmen. Wat God met zijn volk doet, moet je zien als het planten van een klein cedertwijgje boven op een berg, zo zegt Ezechiël. Het koninkrijk komt als het automatisch opschietende graan en het is als een piepklein mosterdzaadje, vertelt Marcus.

We moeten het dus vooral in het kleine zoeken, lijkt een les van onze cursus ‘God vinden’ te zijn.

Het twijgje uit Ezechiël staat symbool voor het volk Israël dat door de Babylonische bezetters weggevoerd was en in een ander land, in ballingschap ‘geplant’ werd. Tussen sterke, hoge bomen, te midden van grote, machtige rijken, door mensen gebouwd. Maar dat zijn niet automatisch de beste bomen, zegt Ezechiël. Niet de bomen die God laat groeien.

God laat een twijgje weer groeien zoals hij dat wil. Niet uit de sterke, gezonde bomen, maar uit het bijna verschrompelde volk van Israël dat door alle moedeloosheid en verzwakking bijna bezweek. En als dat twijgje door God geplant wordt, groeit het uit tot een boom met takken en vruchten en in die boom zullen vogels wonen, alle soorten vogels die er zijn.

En diezelfde vogels gebruikt ook Marcus in zijn gelijkenis van het mosterdzaad. Zij zullen een plek vinden in de takken van de mosterdplant. Die mosterdplant komt er door een heel klein zaadje, maar is zelf een behoorlijk grote boom. De zaaier zaait een zaadje en vervolgens is het even niet meer aan hem of haar. In de aarde voltrekt zich van alles waar hij het fijne niet van weet.

Twee kleine, haast onbeduidende beelden. Een twijgje, en een mosterdzaadje. Twee kleine beelden in een wereld vol grote overweldigende beelden. Toen niet anders dan nu.

Want ook nu overweldigden grote verhalen en beelden ons: nog steeds zijn er duizenden bootvluchtelingen, die verdrinken op zee. Overvolle reddingsschepen die haast nergens mogen aanmeren. En als ze wel in Europa aan-

komen, wat dan? En ook zijn er nog steeds bijna elke week verhalen over geplande aanslagen, over gearresteerde terroristen, van rechts-radicalen of te wel islamietische signatuur...

Voor je het weet, zit je moedeloos op de bank en weet je niet meer waar je het moet zoeken. Of je zit in de kerk en denkt: maar, wat geloof ik dan? En wat heeft dat geloof te maken met al het verschrikkelijke dat gebeurt? Met vluchtelingstromen en aanslagen, met aardbevingen en vulkaanuitbarstingen? En dan nog de vragen: wat kan ik zelf betekenen, kan ik een verschil maken, hoe klein dan ook?

Gelukkig hebben wij het een en ander geleerd en weten wij wel, een ieder voor zich, waar en hoe je dan God of een innerlijke vrede kunt vinden. In de natuur, die nu zo prachtig groeit en bloeit, in de vogelzang of de mensenzang hier vanochtend in de kerk. Überhaupt is de kunst, welke kunst dan ook, er goed in, om mensen te troosten en op te beuren. Wat ik bijvoorbeeld een prachtig gedicht vind, is 'hoe kostbaar is een kwetsbaar mens' van Okke Jager. Daarin staat de zin: 'De krokus wijst beton haar grens'.

De krokus wijst beton haar grens. Een kenmerk van beton is dat het groot, massief, zwaar is. Niet tegen te houden als het in vloeibare toestand op je af komt, nauwelijks te breken als het eenmaal hard en droog is.

En dan is daar een krokus. Teer, klein, zo weg te waaien en zo uitgebloeid, maar met krachtige wortels, die tenminste een dunne laag beton wel kunnen breken. Ook haar schoonheid tegen de achtergrond van het grijze beton doet je verwonderen: Wie is er eigenlijk sterker? Het massieve beton waar niets tegen op lijkt te kunnen, of die dappere krokus die laat zien dat leven en schoonheid altijd wel weer hun weg vinden?

Ik geloof dat de krokus het koninkrijk is tegen de massieve achtergrond van donker en duisternis.

Denk bijvoorbeeld aan Malala, het 14jarige meisje dat door haar inzet voor meisjesonderwijs in Pakistan voor de sterke en grote taliban zo'n bedreiging vormde dat zij haar neerschoten. Ik geloof dat zij de krokus is die het beton haar grens wijst.

Ook moet ik terugdenken aan een kerkdienst in een instelling voor verstandelijk gehandicapte mensen. De vrouw naast wie ik ging zitten kon niet praten, maar gaf mij meteen een zoen. Zo van: welkom ben je hier. Ik geloof dat zij de krokus was in een wereld die lang niet altijd meer onbekenden warm welkom heet.

Of weten jullie nog het Turkse bruidspaar dat hun trouwfeest verleden jaar naar de ruïnes in Syrië verplaatste om niet alleen hun eigen gasten maar ook 4000 vluchtelingen en ontheemden eten te kunnen geven? Zij zijn krokussen tegen het beton van hardheid en vreemdelingenhaat.

En het vlammetje van de paaskaars die over de hele wereld wordt aangestoken wijst de duisternis haar grens. Zo klein, zo ongelofelijk klein, dat hij onze bescherming nodig heeft.

Is het duister weg met dit vlammetje? Nee. Is de toekomst van al die vluchtelingen door particuliere burgerinitiatieven veiliggesteld? Nee. Voel ik me voor altijd en eeuwig belangeloos aanvaard door die ene zoen? Nee. Dat is alweer te groot gedacht.

Want tenslotte is het altijd weer het kleine, het onbeduidende, dat ons in leven houdt. Zulke voorbeelden houden ons geloof levend dat uiteindelijk niet mensen het voor het zeggen hebben maar God zelf. God die al die vreemde vogels op zijn wereld ziet, die de kleinste nog bij name kent. God die het kleine zaadje in de grond op zijn eigen wijze laat groeien. Tot de dag van de oogst. Ooit, als er voorgoed een einde komt aan de onderdrukking, aan de wanhoop. Waar de weg daar naartoe verloopt, dat heeft God ons door Jezus laten zien.

Jezus ging altijd de weg van het kleine. Altijd de weg naar de onbeduidenden, naar de rand. Niet vooruit maar achteruit, niet het grote gebaar, geen weg naar zijn heldenstatus als redder van de wereld, maar in stilte ging hij de weg van de vernedering. Niet omhoog maar omlaag. De grond in als een mosterdzaad. Om te sterven in de aarde en weer op te komen als het graan. Zijn leven, zijn sterven en zijn opstanding is de enige grond waarop wij beschermd kunnen worden voor angst en moedeloosheid.

En zo verwijst uiteindelijk al dit kleine, onaanzienlijke en verborgene achter wat wij zien en horen uiteindelijk naar de grote God, die zoals de psalm van onze eerste motet het beschrijft, heel het universum, de maan en alle sterren, die hemel en aarde gemaakt heeft. Deze observatie doet de bidder van deze psalm en de zangers van die motet uiteindelijk in lofzangen uitbarsten. Net zoals ook wij deze dienst met lofzang zullen gaan beëindigen. Elke cursus 'God vinden' zal, zo hoop ik, met lofzang worden besloten. Alleen kan hij zeker niet alleen hier, in de kerk worden onderwezen, of geleerd. Eigenlijk gaat jullie cursus nu pas beginnen. Ik ben reuzebenieuwd wat jullie deze week tegenkomen!

Amen.